

FINE ARTS EDUCATION STUDENTS' VIEWS ABOUT USING MINIATURE FROM TRADITIONAL ARTS IN GRAPHIC DESIGN COURSE

Halit Turgay ÜNALAN

Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, htunalan@anadolu.edu.tr

ORCID: 0000-0002-2815-8358

Received: 17.06.2017

Accepted: 07.09.2017

ABSTRACT

The aim of this study was to determine the students' views, practices and suggestions for using miniature from traditional arts in in graphic design course. The participants of this research were 11 students that took Graphic Design III-B. Open-ended questionnaire form that included 7 questions prepared by the researcher was used to collect the data. The study lasted totally 4 weeks – one-week theoretical course and three-week practice – in spring term in 2016-2017 academic year. The collected data was transferred to digital platform and was analyzed by using descriptive analysis method. In the end of the data analysis teacher candidates' views were determined and practices were assessed. Results showed that teacher candidates developed a positive attitude related to doing research, attentive studying, gaining knowledge etc. with miniature practices. Besides, they stated that practices of these types were necessary and should continue. Results also indicated that they had some difficulties. Finally some suggestions were made according to results.

Keywords: Traditional Arts, Miniature, Graphic Design, Art Education.

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ÖĞRENCİLERİNİN GELENEKSEL SANATLARDAN MİNYATÜR'ÜN GRAFİK TASARIM DERSİNDE KULLANIMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

ÖZ

Bu çalışmanın amacı geleneksel sanatlarımızdan minyatür'ün Grafik Tasarım dersinde kullanımına yönelik öğrenci görüşlerinin ve uygulamalarının belirlenmesi ve önerilerini ortaya koymaktır. Araştırmanın çalışma grubunu bir devlet üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Grafik Tasarımı dersini alan Grafik Tasarımı III-B grubundaki 11 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan ve 7 sorudan oluşan açık uçlu anket formu kullanılmıştır. Araştırma bir hafta kuramsal üç hafta da uygulama olmak üzere 2016-2017 bahar döneminde 4 hafta sürmüştür. Verilerin dijital ortama aktarılmasının ardından araştırma verilerinin çözümlenmesinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen veriler çerçevesinde öğretmen adaylarının görüşleri belirlenmiş ve yaptırılan uygulamalar değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda öğretmen adayları minyatür çalışmasının, araştırma yapma, özenli çalışma, bilgi kazandırma gibi olumlu tutumlar geliştirdiğini bu tür çalışmaların devam ettirilmesini belirtip gerekli bulmuşlar diğer yandan da çeşitli zorluklar yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlardan yola çıkılarak öğretmen yetiştiren programlarda geleneksel sanatlar dersi yer almalıdır, görsel sanatlar eğitiminde minyatür çalışmalarını ele alan kuramsal ve uygulamalı çalışmalar yapılmalıdır biçiminde öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel Sanatlar, Minyatür, Grafik Tasarım, Sanat Eğitimi

EXTENDED SUMMARY**Introduction**

People have transferred their cultural, artistic and moral values to the following generation by art throughout history. In this sense, our country also has a rich historical and cultural background. Especially our traditional arts are ones from important parts of our rich history. Miniature from our traditional arts comes from Uighur Turks in Middle Asia and it has been influenced from different civilizations like Arabian and Persian throughout history. Miniature which developed after Seljuks came to Anatolia, has become an art branch that Turkish people adopted. Miniature art has got a lot of variety both technically and thematically in Ottoman period and it has been more and more important in Ottomans.

In this study, visual arts teacher candidates did miniature studies within the context of the subject "miniature" in graphic design course in Program of Arts and Crafts Education in Department of Fine Arts Education and these teacher candidates' views about miniature were determined. Hence, it was aimed to identify teacher candidates' awareness levels related to understanding and implementing miniature art, getting information, linking with today's design sense and cultural values while they were learning the subject "miniature". Results showed that this study made positive contributions to teacher candidates. Finally it is hoped that results, comments and suggestions will be able to make a contribution to literature.

Method

This study is a qualitative research for determining students' views about using miniature from traditional arts in graphic design course.

Study Group

The participants of this research were 11 students that took RSO311-Graphic Design III-B in Program of Arts and Crafts Education in Department of Fine Arts Education in Anadolu University.

Procedure

In the study, the subject "miniature" inside of book illustration were taught to the study group. The study lasted totally 4 weeks – one-week theoretical course and three-week practice – in spring term in 2016-2017 academic year.

Data Analysis

The collected data was analyzed by using descriptive analysis method.

Findings (Results)

Teacher candidates attended the research thinks that miniature art conveys historical and cultural values, provides transmission of cultural heritages. According to teacher candidates, miniature art is a traditional art and has an important place as a representative of art. Teacher candidates think that miniature art requires meticulous study, ensures research, makes available to gain knowledge, and provides learning by amusing.

Conclusion and Discussion

Our country has a rich historical and cultural background. Through the instrument of the miniature studies used in graphic education, it is possible to reveal our cultural values and produce contemporary works based on traditional ways by the help of establishing an awareness in visual arts teacher candidates by using miniature in graphic design.

Teacher candidates stated that they did not have any knowledge about miniature before they got graphic design course. However, before taking this course, there are also teacher candidates stated that they have knowledge about miniature and have superficial knowledge. It is very important that keeping our traditional arts alive, handing down the next generations and with this way training teachers who produce not only artistic works but also can be able to convey our cultural values to their students in a planned education and training program.

According to the results obtained from the research, the following suggestions can put forwarded:

When art-teaching programs which train visual arts teachers are examined, it is seen that there are no courses oriented traditional arts and opened elective courses within existing the programs. The miniature should be included in the curriculums of the arts teaching programs, which are the programs that train visual arts teachers and even opened as art major. In other teacher training programs, for example social sciences teaching programs etc., traditional arts course should be included even it is an elective course. It is very important that keeping our traditional arts alive, handing down the next generations and with this way training teachers who produce not only artistic works but also can be able to convey our cultural values to their students in a planned education and training program. Traditional arts should take place in every steps of national education within the program and systematically. In order to be able to include miniature studies, the number of hours of visual arts course in the National Education system should be increased.

GİRİŞ

Tarih boyunca insan, sanat yoluyla kültürel, sanatsal ve manevi değerlerini gelecek nesillere aktarmıştır. Ülkemiz de bu anlamda zengin bir tarihi ve kültürel birikime sahiptir. Özellikle geleneksel sanatlarımız bu zengin tarihimizin önemli unsurlarından birini oluşturmaktadır. Geleneksel sanatlarımızdan minyatür Orta Asya'dan Uygur Türklerinden başlayarak tarih boyunca Arap, İran gibi çeşitli uygarlıklardan etkilenip evrilerek gelmiştir. Selçukluların Anadolu'ya gelmesi ile gelişme gösteren minyatür Türklerin benimsediği bir sanat haline gelmiştir. Minyatür sanatı Osmanlılar zamanında gerek teknik gerekse konu anlamında çok çeşitlilik kazanarak ayrı bir ekol haline gelmiştir.

Türk Dil Kurumu (2017) tarafından minyatür, "Çoğunlukla eski yazma kitaplarda görülen, ışık, gölge ve hacim duygusu yansıtılmayan küçük, renkli resim sanatı" olarak tanımlanmaktadır. Avrupa'da Orta Çağda elyazması kitaplarda baş harfler kırmızı bir renkle boyanarak süslenirdi. Bu yapılan süslemelerde baş harfleri vurgulamak amacıyla kullanılan kırmızı boya minium'dan türetilmiştir. Latince miniare kökünden türetilerek İtalyancaya miniatura, Fransızcaya miniature biçiminde geçip zamanla yazma kitaplardaki resimleri ifade etmek için kullanılan terim Türkçeye batı dillerinden girmiştir. 1250 yıl önce 763 tarihinde Uygur Türkleri, mani dinini resmi devlet dini olarak kabul ederek yüzyıllar boyu sürececek farklı coğrafyalarda ve farklı kültürlerde sürececek bir sanata en büyük hizmeti yapmışlardır (Özcan Biçer, 2016: 3).

Tarihsel süreç içerisinde Anadolu Selçuklularından ve beylikler döneminden günümüze çok az minyatür kalmıştır. Osmanlı minyatür sanatının erken örnekleri Selçuklu resim uslubundan almakla birlikte çağdaşı Timurlu ve Türkmen minyatür uslublarından da etkilenmiştir. Selçukluların İran ile ilişkilerinden dolayı minyatür sanatı İran'dan da etkilenmiştir. Osmanlı minyatür sanatının günümüze ulaşabilen en erken tarihli örnekleri II. Murad (1421-1444 ve 1446-1451) şehzadelik döneminde Amasya'da ve oğlu Fatih Sultan Mehmed'in saltanat yıllarında (1451-1481) Edirne'de hazırlanmıştır (Mahir, 2005: 41).

Osmanlı döneminde minyatüre "nakış" denirdi. Resim için nakışın yanında "tasvir" sözcüğü de kullanılırdı. Minyatür yapanlara "resim yapan" anlamına gelen nakkaş ya da musavvir denirdi. Osmanlı İmparatorluğunun siyasal, sanatsal ve kültürel alandaki gelişimine paralel olarak, Minyatür sanatının konuları tarihsel gelişim süreçleri içerisinde çeşitlilik göstermiştir. Minyatür sanatının tarihsel gelişimi aşağıda yer verilen altı evrede gerçekleşmiştir (And, 2004: 33).

- Oluşum Evresi; II. Mehmed, II. Bayezid ve I. Selim dönemi (1451-1520)
- Geçiş Evresi; I. Süleyman ve II. Selim dönemi (1520-1574)
- Klasik Evre; III. Murad ve III. Mehmed dönemi (1574-1603)
- Geç Klasik ve Duraklama Evresi; 17. yüzyıl (1603-1700)
- İkinci Klasik Evre ya da Neo-Klasik Evre; III. Ahmed dönemi ve 18. yüzyılın ilk yarısı (1700-1750)
- Osmanlı Minyatürünün Sonu; 19. yüzyılın sonuna kadar (1750-1900) 1750'den sonrası

Minyatürler bu gelişim evrelerinde işlenen konularına göre portreler, tarihi olaylar, edebiyat ürünleri, dinsel konulara yer veren yazmalar, topografya, manzara, kentleri gösteren minyatürler, günlük yaşamı sıradan olayları ve insanları gösteren minyatürler, kozmografya, coğrafya bilimleri, astroloji, tıp, farmokoloji gibi ansiklopedik nitelikte minyatürler olarak çeşitlilik göstermektedir (And, 2010: 55-58).

Osmanlılarda çeşitli konularda üretilen minyatürler, Atan'ın (2013) belirttiği gibi el yazması kitaplarda metinde anlatılan öykü, olay ya da bilgiyi resim ile aktarırlar. Yazılı metinlerin ya da sözlü anlatıların görselleştirilmesi geleneği çok eskilere uzanır. Özellikle el yazması kitapların içinde hayat bulan resimler, yüzyıllar boyunca İslam görsel kültürünün en yaygın ve bilinen ürünleri olmuştur (Bağcı ve diğerleri, 2006). Nakkaşlar tarafından yapıldığı dönemin yaşantı parçalarını birçok ayrıntıyla aktaran bu görsel betimlemeler sanatsal değerlerinin yanı sıra paha biçilmez bilgilerde sunarak çok önemli kaynak oluşturmaktadır (İrepoğlu, 2012: 123).

Osmanlı tarihi boyunca minyatürün gelişmesine katkı veren önemli sanatkârlar arasında Sinan Bey ve öğrencisi Şiblizâde Ahmet, Matrakçı Nasuh, Nigârî (Haydar Reis), Nakkaş Osman, Nakkaş Hasan, Ahmed Nakşî, Musavvir Hüseyin İstanbulî, Levnî, Refail, Kapıdağlı Konstantin sayılabilir (Türk İslam Sanatları, 2017). Bu sanatkârlar arasında Matrakçı Nasuh ve Levnî ayrı bir yer tutmaktadır. Osmanlı tarihi ile ilgili olan bu eserlerdeki resim üslûbunun en önemli temsilcisi Matrakçı Nasuh'tur. Osmanlı ordusunun seferlerini konu alan eserlerdeki kale, liman ve şehir tasvirleri Türk minyatürünün gerçekçi yönde gelişme göstermesi açısından önemli rol oynamıştır. Türk minyatürü Sultan II. Selim ve Sultan III. Murad devrinde en olgun ve verimli yıllarını yaşamış, bu dönemde Osmanlı klâsik üslûbuna kavuşmuştur. İslâm minyatürleri kalıpcı ve bezemeci anlayışından sıyrılıp gerçekçi, yalın bir anlatıma ulaşmış; bu üslûbun ortaya çıkmasında Nakkaş Osman etkili olmuştur. Osmanlı sanatkârları için olaylar ve olay kahramanları önemli bir unsur olmuş; bu olaylar çevreyle birlikte ve kendilerine özgü renk ve düzenlemeleriyle resmedilmiştir (Türk İslam Sanatları, 2017).

Osmanlı minyatür sanatının son parlak dönemi 18. yüzyılın ilk yarısına denk gelmektedir. Sarayın atölyelerinde Lale Devri olarak adlandırılan bu dönemde minyatürlü yazmalar ve albüm resimleri hazırlanmıştır. Bu dönemdeki resim üslûbunun en önemli temsilcisi Levnî adıyla tanınan Abdülcélil Çelebi'dir. Levnî'nin önemli resimleri III. Ahmed için hazırlanan Surnâme adlı eserde yer almaktadır (Türk İslam Sanatları, 2017).

Minyatür, Osmanlı döneminde büyük bir gelişme göstermiş, daha sonraları unutulmaya başlamışken son dönemlerde belediyelerin kursları, halk eğitim merkezleri gibi kamu kuruluşlarında, özel kurslar, okullar, üniversitelerin Geleneksel Türk Sanatları ile Geleneksel El Sanatları bölümlerinde tekrar yaşatılma yönünde çabalar sürmektedir. Devlet kurumlarının, belediyeler gibi kamu kurum ve kuruluşlarının düzenledikleri yarışmalar, sempozyumlar da geleneksel sanatlarımızın gelişmesine büyük katkısı olduğu bir gerçektir. Ancak bireysel gelişime ve geleneksel sanatların yaşatılmasına katkıda bulunan bu sanatsal etkinlikler ile eğitim ve öğretim etkinliklerinin yaygın etkisi sınırlıdır. Bu anlamda Görsel Sanatlar öğretmenlerinin geleneksel sanatlarımızı yaşatmak, gelecek nesillere aktarmak ve bu yolla hem sanat eserleri üreten hem de öğrencilere kendi kültürel değerlerimizi aktaracak öğretmenlerin planlı bir eğitim ve öğretim programı dahilinde yetiştirilmesi oldukça önemlidir. Eğitim sisteminde görev yapacak öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimlerinde bir

başka deyişle öğretmen yetiştiren fakültelerin eğitim programlarında yer alacak minyatürle ilgili dersler ve konularla kültürel ve sanatsal birikimlerimizi gelecek nesillere sistematik, disiplinli ve bir program dahilinde aktarmaya önemli katkılar sağlanacaktır.

Görsel Sanatlar öğretmenlerinin hem sanat üreten hem de kültürümüzü aktaran kişiler oldukları düşünüldüğünde öğretmen eğitimi programlarında Görsel Sanatlar öğretmeni adaylarına kültürel değerlerimizin kazandırılması büyük önem taşımaktadır. Ancak ilgili alanyazın incelendiğinde Görsel Sanat öğretmeni adayları gerçekleştirilen ve bu konuya dikkat çeken uygulamalı çalışmaların çok az olduğu görülmektedir. Bu çalışmanın uygulama boyutunda görsel sanatlar öğretmeni adaylarının geleneksel sanatlarımızdan minyatür hakkında bilgi sahibi olmaları sağlanmış ve kültürel değerlerimizi ortaya çıkarmak ve grafik tasarımda kullanarak görsel sanatlar öğretmen adaylarında bir farkındalık yaratmak dolayısıyla gelenekselden yola çıkarak çağdaş çalışmalar üretilmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırmada Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği Programında yer alan Grafik Tasarım dersinde ele alınan minyatür konusu dahilinde görsel sanatlar öğretmeni adaylarının minyatür çalışması gerçekleştirilmesi sağlanmış ve bu öğretmen adaylarının minyatür ile ilgili görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda öğretmen adaylarının minyatür konusunu öğrenirken bu sanatsal etkinlik yoluyla minyatür sanatını anlama, bilgilenme, uygulama, günümüz tasarım anlayışı ile ilişkilendirebilme ve minyatür çalışmasının öğretmen adaylarının kültürel değerlerine ilişkin farkındalık yaratma düzeyini ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırmanın sonuçları doğrultusunda çalışmanın öğrencilere olumlu katkıları olduğu görülmüştür. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, yorumlar ve bu doğrultuda yapılan önerilerin alan yazına getirmesi umulmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın temel amacı, geleneksel sanatlardan minyatür'ün Grafik Tasarım dersinde kullanımına yönelik öğrenci görüşlerini belirlemektir. Bu temel amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- Öğretmen adaylarının minyatür ile ilgili görüşleri nelerdir?
- Öğretmen adaylarının Grafik Tasarım dersi almadan önce minyatür ile ilgili bilgi sahibi olma durumu nedir?
- Öğretmen adaylarının Grafik Tasarım dersi kapsamında gerçekleştirdiği minyatür uygulamasına ilişkin görüşleri nelerdir?
- Öğretmen adaylarının Grafik Tasarım dersi kapsamında gerçekleştirdiği minyatür uygulamasına ilişkin açıklamaları nelerdir?
- Öğretmen adaylarının minyatür ile çağdaş kitap resimlemesi arasında kurduğu ilişki nedir?
- Minyatür çalışmasının öğretmen adaylarının kültürel değerlerine ilişkin farkındalık yaratma durumu nedir?
- Öğretmen adaylarının minyatür çalışması sırasında karşılaştığı sorunlar ve öneriler nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Geleneksel sanatlardan minyatür'ün grafik tasarım dersinde kullanımına yönelik öğrenci görüşlerini belirlemeye yönelik gerçekleştirilen bu araştırmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu bir Devlet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü'nde okuyan ve Grafik Tasarımı III dersini alan 11 öğrenciden oluşmaktadır.

Araştırma grubunun üçüncü sınıf öğrencilerinden oluşturulmasındaki amaç öğrencilerin birinci sınıftan temel sanat eğitimi ile ikinci sınıfta grafik tasarımının temel ilkelerine dair dersler almalarıdır. Öğrenciler aynı zamanda her iki sınıfta sanat tarihi ile ilgili kuramsal bilgiler içeren dersler almışlardır. Bu nedenlerle öğrencilerin verilecek konuyu rahatlıkla anlayıp minyatür etkinliklerini uygulayabilecek hazırbulunuşlukları oldukları düşünülmüştür.

Çalışmada araştırmacının bu dersi yürütüyor olması nedeniyle uygulama kolaylığı sağlaması açısından kolay ulaşılabilir durum örnekleme kapsamında araştırma Grafik Tasarım dersini almış öğrencilerle gerçekleştirilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Araştırmanın Uygulanması

Araştırma kapsamında, Grafik Tasarımı III dersini alan öğrencilere kitap illüstrasyonu konusu dahilinde minyatür konusu anlatılmış bir hafta kuramsal 3 hafta da uygulama olmak üzere araştırma 2016-2017 bahar döneminde 4 hafta sürmüştür. Araştırma sonucunda değerlendirilmek üzere her bir öğrenciye konu ile ilgili olarak açık uçlu anket formu doldurtulmuş ve bir minyatür uygulama örneği elde edilmiştir.

Ölçme Aracının Geliştirilmesi

Araştırmada veri toplamak amacıyla açık uçlu bir anket kullanılmıştır. Anket yedi sorudan oluşmakta ve öğrencilerin ders kapsamında gerçekleştirdiği minyatür etkinliklerine ilişkin derinlemesine öğrenci görüşlerini belirlemeye amaçlanmaktadır. Araştırmada kullanılan açık uçlu anket formunun içerik geçerliliğini sağlamak için açık uçlu formu alan uzmanlarına verilmiş ve incelenmesi sağlanarak son biçimi verilmiştir. Soruların, anlaşılır olması, gereken bilgileri içermesi ve konuyu kapsamı açısından incelemişlerdir. İnceleme sonunda soru maddelerinin geçerliliği sağlanmış ve sorular yeterli bulunmuştur.

Verilerin Toplanması

Veriler toplanırken öncelikle araştırmacı uygulamaya katılmak istemeyen öğrencilere farklı bir konu yapabileceklerini belirtmiştir. Grubu oluşturan 11 öğrencide uygulamaya katılmak istediklerini belirtmiştir.

Araştırmacı tarafından yine öğrencilere hazırlanan açık uçlu anket sorularını cevaplamak zorunda olmadıkları da belirtilmiştir. Öğrencilerin daha rahat ve etki altında kalmadan cevap vermeleri düşünülerek sorular e-posta yolu ile yollanmış ve cevapları aynı yolla geri toplanmıştır. Araştırma kapsamında öğrenciler tarafından yapılan minyatür çalışmaları elden toplanmıştır. Toplanan veriler araştırmacı tarafından kayıt altına alınmış, uygulamaların fotoğrafı çekilerek veriler bilgisayara aktarılmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini gerçekleştirmek için, veriler araştırmacı ve alan uzmanı tarafından çözümlenmiştir. Bu çalışmalar sonucunda kodlar ve temalar belirlenerek karşılaştırılmış, fikir birliğine varılan ana noktalar belirlenerek temalara son hali verilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin çözümlenmesinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz için öncelikle araştırma soruları ve araştırmanın kavramsal boyutundan yola çıkarak bir çerçeve oluşturulmuş ve bu çerçeveden yola çıkarak verilerin hangi temalar altında düzenleneceği ve sunulacağı belirlenmiştir. Daha sonra veriler tanımlama amacıyla seçilerek anlamlı ve mantıklı bir biçimde bir araya getirilmeye çalışılmış, öğrencilerin hazırladıkları minyatürler doğrudan alıntı olarak sunulmuştur (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

BULGULAR

Araştırmanın amacı doğrultusunda elde edilen verilerin analizleri ve uygulamalar sonucunda elde edilen veriler yedi tema altında toplanmıştır.

3.1. Öğretmen Adaylarının Minyatür ile İlgili Görüşleri

Araştırma kapsamındaki öğretmen adaylarının minyatür ile ilgili görüşleri aşağıda Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1. Öğretmen Adaylarının Minyatür ile İlgili Görüşleri

Minyatür; Sanat içinde önemli bir yeri vardır.
Eğlenerek öğrenme sağlar.
Özenli çalışma gerektirir.
Geleneksel bir sanattır.
Resmin temsilcisidir.
Araştırma yapmayı sağlar.
Bilgi kazandırır.
Olumlu tutumlar geliştirdiğim bir sanattır.
Devam ettirilmesi gereklidir.

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adayları minyatür sanatının tarihi ve kültürel değerleri aktararak kültürel miras aktarımını sağladığını düşünmektedir. Öğretmen adaylarına göre minyatür sanatı geleneksel bir sanat olup, resmin temsilcisi olarak sanat için de önemli bir yer edinmiştir. Öğretmen adayları minyatür sanatının özenli çalışmayı gerektirdiği, araştırma yapmayı sağladığı, bilgi kazandırdığı, eğlenerek öğrenme sağladığı görüşündedir.

Bir öğretmen adayı (Ö.A.14) minyatür sanatının eğlenerek öğrenmeyi sağlama, araştırma yapmayı sağlama ve bilgi verme özelliğini yapıları insanı hem eğlendirir, yapılmadan önce araştırılan konuları da insana bilgi katar. *Geçmişte işlenen minyatür örneklerini incelediğimizde bize o zamanlardan bilgi aktardığını görürüz*, biçiminde açıklamıştır. Minyatür sanatının kültürel mirası aktarma özelliğini bir öğretmen adayı (Ö.A.6) *Leyla ile Mecnun hikâyesi, Kanuni'nin İrakeyn seferi minyatürler sayesinde bugünlere taşınmıştır* biçiminde ifade etmiştir. Bu öğretmen adayının yaptığı minyatürde Görsel 1 'de görüldüğü gibi Türk kültürel ait kültürel miras öğeleri yer almaktadır. Yine başka bir öğretmen adayı da (Ö.A.4) Görsel 2'de görülen minyatüründe kültürel öğeleri sunmuştur.

Görsel 1. Öğretmen Adayına Ait Minyatür Örneği

Görsel 2. Öğretmen Adayına Ait Minyatür Örneği

3.2. Öğretmen Adaylarının Grafik Tasarım Dersi Almadan Önce Minyatür ile İlgili Bilgi Sahibi Olma Durumu

Araştırma kapsamındaki öğretmen adaylarının Grafik Tasarım dersi almadan önce minyatür ile ilgili bilgi sahibi olma durumları Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Grafik Tasarım Dersi Almadan Önce Minyatür ile İlgili Bilgi Sahibi Olma Durumu

Bilgim yoktu
Bilgim vardı
Yüzeysel olarak bilgim vardı

Araştırmaya katılan kimi öğretmen adayları Grafik Tasarım dersini almadan önce minyatür ile ilgili bilgi sahibi olmadığını belirtmiştir. Buna karşın bu dersi almadan önce minyatür ile ilgili bilgiye sahip olduğunu ve yüzeysel olarak bilgiye sahip olduğunu belirten öğretmen adayları da bulunmaktadır.

Grafik Tasarım dersi almadan önce minyatür ile ilgili bilgi sahibi olmadığını belirten bir öğretmen adayı (Ö.A.1) görüşlerini *Grafik Tasarım dersi kapsamında işlenen minyatür konusuna başlamadan önce minyatür örneklerini ayrıntılı bir şekilde inceleme fırsatı bulamamıştım fakat bu konuyu işledikten sonra minyatürün özelliklerini, minyatür yapılmasında dikkat edilmesi gereken şeyleri öğrendim*, biçiminde açıklamıştır. Grafik Tasarım dersi ile birlikte minyatür sanatı hakkında bilgi edinen bu öğretmen adayının ders kapsamında hazırladığı minyatür Görsel 3’te yer almaktadır.

Görsel 3. Öğretmen Adayına Ait Minyatür Örneği

Kimi öğretmen adayları da Grafik Tasarım dersi almadan önce minyatür ile ilgili yüzeysel bir bilgisi olduğunu belirtmiştir. Bu şekilde görüş belirten bir öğretme adayı (Ö.A.8) görüşlerini, *bu dersi almadan önce minyatür hakkında yüzeysel bir bilgim vardı, bu ders sayesinde daha fazla bilgi edindim*, biçiminde ifade etmiştir.

3.3. Öğretmen Adaylarının Grafik Tasarım Dersi Kapsamında Gerçekleştirdiği Minyatür Uygulamasına İlişkin Görüşleri

Araştırma kapsamındaki öğretmen adaylarının Grafik Tasarım dersi kapsamında gerçekleştirdiği Minyatür uygulaması ile ilgili görüşleri Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının Grafik Tasarım Dersi Kapsamında Gerçekleştirdiği Minyatür Uygulamasına İlişkin Görüşleri

Öğrencilerimize aktarmamız gereken bir konu
Birçok alanda kullanılabilir
Düşünme gerektiriyor
Görsel anlatım yapmak zor
Zaman ayırmak gerekiyor
Emek harcamak gerekiyor
Grafik tasarımına benziyor
Detaylı çalışma gerektiriyor
İki boyutlu bir resim

Tablo 3'te görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adayları minyatür sanatının kültürel miras aktarımını sağladığını ve bu bilgilerin öğrencilere aktarılması gerektiğini düşünmektedir. Öğretmen adaylarına göre

minyatür sanatı düşünme gerektirmesi, detaylı çalışma ve iki boyutlu olma özelliklerinden dolayı da grafik sanatların özelliklerini taşıdığını görüşündedir.

Minyatür uygulamasının öğretici olduğunu belirten bir öğretmen adayı (Ö.A.10) görüşlerini aşağıdaki gibi açıklamıştır.

Görsel Sanatlar öğretmeni olarak mezun olacağımız bir bölümde okuyup minyatürle ilgili hiçbir bilgiye sahip olmamak bizim için büyük bir kayıp olacaktır, minyatür geçmişten günümüze birçok alanda kullanılmıştır ve bizimde bunları bilmemiz gerekir. Minyatür mezun olduktan sonra öğrencilerimize aktarmamız gereken bir konudur.

Bu öğretmen adayının hazırladığı minyatür aşağıda Görsel 4 'te yer almaktadır.

Görsel 4.Öğretmen Adayına Ait Minyatür Örneği

3.4. Öğretmen Adaylarının Grafik Tasarım Dersi Kapsamında Gerçekleştirdiği Minyatür Uygulamasına İlişkin Açıklamaları

Araştırma kapsamındaki öğretmen adaylarının Grafik Tasarım dersi kapsamında gerçekleştirdiği minyatür uygulaması ile ilgili açıklamaları Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Grafik Tasarım Dersi Kapsamında Gerçekleştirdiği Minyatür Uygulamasına İlişkin Açıklamaları

Öğretmen Adaylarının Gerçekleştirdikleri Minyatür Uygulaması;

Dede Korkut
İstanbul
Kız Kulesi
Sultan Ahmet Cami
İstanbul Boğazi
Fatih Sultan Mehmet
Yanartaş Efsanesi
Türk Mitolojisi
Tulgar
Nasrettin Hoca

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının ders kapsamında hazırladıkları minyatürlerinde ele aldıkları konular Dede Korkut, İstanbul, Yanartaş Efsanesi, Türk mitolojisi, Tulgar ve Nasrettin Hoca olarak belirlenmiştir. Minyatür konusu kapsamında öğretmen adaylarına araştırma yaptırılmış ve öğretmen adaylarının Türk Mitolojisi, masallar destanlar, önemli kişiler ve karakterleri, edebi eserleri tanınmaları sağlanmıştır.

Grafik Tasarım dersinde minyatür uygulamasında Nasrettin Hocayı konu edinen öğretmen adayı (Ö.A.10) gerçekleştirdiği minyatür uygulamasını *Minyatür çalışmamda Nasrettin Hocayı anlatmak istedim. Nasrettin Hoca'nın iki fıkrasını birleştirerek bir minyatür yarattım. Yaptığım araştırmalara göre minyatür çalışmalarında işlenen konular sadece destansı, efsanevi olaylara ait değildir. Bu nedenle ben de minyatür çalışmamda farklı bir konu işlemek istedim ve Nasrettin Hocayı anlattım*, biçiminde açıklamıştır. Bu öğretmen adayının minyatür çalışması aşağıda Görsel 5'te sunulmaktadır.

Görsel 5. Öğretmen Adayına Ait Minyatür Örneği

3.5. Öğretmen Adaylarının Minyatür ile Çağdaş Kitap Resimlemesi Arasında Kurduğu İlişki

Araştırma kapsamındaki öğretmen adaylarının Grafik Tasarım dersi kapsamında gerçekleştirdiği Minyatür uygulaması ile çağdaş kitap resimlemesi arasında kurduğu ilişki Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının Minyatür ile Çağdaş Kitap Resimlemesi Arasında Kurduğu İlişki

İlişki yok
Düşünce süresi farklı
Süslemeleri farklı
Teknik farklı
Konular farklı
Belge niteliği taşıma durumu
Eğlendirme özelliği
Eğlendirme özelliği
Kitap resimleri çağdaş, minyatür geleneksel
İlişki var
Dikkat çekme durumu
Bilgi verme durumu

Grafik Tasarım dersinde minyatür uygulaması gerçekleştiren öğretmen adaylarından kimileri minyatür ile çağdaş kitap resimlemesi arasında ilişki olduğunu düşünürken, kimileri ilişki olmadığını düşünmektedir. Minyatür ile çağdaş kitap resimlemesi arasında ilişki olduğunu düşünen bir adayı görüşlerini *minyatürde canlı renkler kullanılmıştır, dikkat çekme ve bilgi verme vardır. Kitap resimlemelerinde de günümüzde canlı renkler kullanılıp dikkat çekiciliğini artırmak amaçlanır ve aynı zamanda bilgi verme vardır*, biçiminde açıklamıştır. *Minyatürde derinlik, ışık ve gölge yoktur, perspektif kullanılmaz, ince süslemeler ve parlak detaylar yer alır. Çağdaş kitap resimlemeleri ise ışık, gölge perspektif gibi etkileri barındırır. Minyatürdeki gibi detaycı süslemeleri barındırmaz* görüşü de minyatür ile çağdaş kitap resimlemesi arasında ilişki olmadığını düşünen bir öğretmen adayına (Ö.A.5) aittir. Bu öğretmen adayının minyatür çalışması aşağıda Görsel 6’da sunulmaktadır.

Görsel 6. Öğretmen Adayına Ait Minyatür Örneği

3.6. Minyatür Çalışmasının Öğretmen Adaylarının Kültürel Değerlerine İlişkin Farkındalık Yaratma Durumu

Araştırma kapsamındaki öğretmen adaylarının Grafik Tasarım dersi kapsamında gerçekleştirdiği Minyatür çalışmasının öğretmen adaylarının kültürel değerlerine ilişkin farkındalık yaratma durumu Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6. Öğretmen Adaylarının Kültürel Değerlerine İlişkin Farkındalık Yaratma Durumu

Farkındalık yarattı
Önemini fark ettim
Gelecek nesillere aktarmak gerektiğini fark ettim
Tarihi metinleri pekiştirmeli

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının tamamı minyatür çalışmasının kendi kültürel değerlerine ilişkin farkındalık oluşturduğunu düşünmektedir. Bu farkındalık oluşturma durumunu bir öğretmen adayı (Ö.A.4) bana göre minyatür bit tasvir sanatı. Yani tarih kitaplarını okurken bize bir rehber oluşturabilir. Sonuçta tarihi minyatürler o günün şartlarını, olaylarını, yaşayış ve giyim tarzını bize en iyi gösteren görsel dokümanlardır. Minyatür tarihi metinleri okuma ve bu metinleri okurken yanında sunulmasıyla beraber ben de bir farkındalık yarattı, biçiminde açıklamıştır. Bu öğretmen adayının minyatür çalışması aşağıda Görsel 7’de sunulmaktadır.

Görsel 7. Öğretmen Adayına Ait Minyatür Örneği

3.7. Öğretmen Adaylarının Minyatür Çalışması Sırasında Karşılaştığı Sorunlar ve Öneriler

Araştırma kapsamındaki öğretmen adaylarının Grafik Tasarım dersi kapsamında gerçekleştirdiği minyatür çalışması sırasında karşılaştığı sorunlar ve öneriler Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7. Öğretmen Adaylarının Minyatür Çalışması Sırasında Karşılaştığı Sorunlar ve Öneriler

Sorunlar
Malzeme sağlamak gerekiyor
Öğrencilerin çok ilgisini çekmiyor
Modern geleneksel çatışması yaşanıyor
Tasarım yapmak güç oluyor
Öneriler
Dikkatli çalışma gerekli

Özenli çalışma gerekli

Araştırma yapılmalı

Gelecek nesillere aktarılmalı

Modern ile geleneksel çalışma birleştirilmeli

Uygulama yapılmalı

Araştırmaya katılan öğretmen adayları Grafik Tasarım dersi sırasında gerçekleştirdikleri minyatür uygulamaları sırasında öğrencilerin ilgisini çekme, malzeme sağlama, tasarım yapma ile ilgili zorluklar yaşadığını belirtmişlerdir. Yine öğretmen adayları minyatür çalışması yaparken geleneksel ve çağdaş yaklaşım ile ilgili sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmen adayları minyatür uygulamaları ile ilgili olarak dikkatli, özenli çalışmalı, araştırma yapılmalı, minyatür sanatı gelecek nesillere aktarılmalı, modern ile geleneksel çalışma birleştirilmeli, uygulama yapılmalı önerilerini sunmuşlardır.

Yaşadığı sorunu ve çözüm önerisini bir öğretmen adayı (Ö.A.7) *minyatür geleneksel bir çalışma olduğu için öğrencilerin pek ilgisini çekmiyor, öğrenciler modern geleneksel-modern çatışması yaşıyor. Bu sorunu çözmek için modern geleneksel tavra endeksleyip öğrenciye sunmalı*, biçiminde açıklamıştır. Bu öğretmen adayının yaptığı minyatür çalışması Görsel 8’de sunulmaktadır.

Görsel 8. Öğretmen Adayına Ait Minyatür Örneği

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada ortaya konulan tartışmaların en kapsamlı çerçevesinde, küreselleşme olgusunun olumlu ve olumsuz imaları gelmektedir. Zira bu genel tartışmanın bir tarafında, küreselleşme olgusunun, geleneksel ve yerel olanı ortadan kaldırmakta olduğu, diğer tarafında ise geleneksel ve yerel unsurların varlığını devam ettirmekte olduğu vardır. Sosyal bilimler alanı, her iki görüşe ilişkin veri sağlama bakımından oldukça cömert davranmaktadır (Keskin, 2016: 154-159). Söz konusu genel bakış açısından öze inildiğinde, bu araştırma kapsamında yürütülen çalışmalarda, araştırmanın örnekleminde yer alan öğretmen adaylarının, minyatür

sanatının tarihi ve kültürel değerleri aktardığı, kültürel miras aktarımını sağladığı kanaatini taşımakta oldukları görülmektedir. Öğretmen adaylarına göre minyatür, resim sanatının geleneksel temsilcisi olarak sanat dalları içinde anlamlı ve değerli bir yere sahip bulunmaktadır. Öğretmen adayları, bu çalışmada kapsamlı olarak açıklanan nitelikleri sayesinde minyatür sanatının; özenli çalışmayı gerektiren, araştırma yapmaya yönlendiren, bilgi kazandıran ve öğrenmeyi sağlayan kültürel bir unsur olduğu yönünde genel bir kanaat ortaya koymuşlardır.

Öğretmen adayları çoğunlukla, Grafik Tasarım dersini almadan önce minyatür ile ilgili yeterli bir bilgi düzeyine sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Bu dersi almadan önce minyatür ile ilgili yüzeysel olarak bilgiye sahip olduğunu belirten öğretmen adayları da olmuştur. Düşük seviyedeki söz konusu bilgi ve farkındalık düzeyi, yürütülen dersler sayesinde görece olarak artırılmıştır. Bu sayede, geleneksel sanatlarımızı yaşatma, gelecek nesillere aktarma ve bu yolla hem sanat eserleri üreten hem de öğrencilere kendi kültürel değerlerimizi aktaracak öğretmenleri planlı bir eğitim ve öğretim programı dahilinde yetiştirmenin önemi ortaya konulmuştur. Zira Türkiye, zengin bir tarihi ve kültürel birikime sahip bulunmaktadır. Grafik eğitiminde kullanılan minyatür çalışmaları ile kültürel değerleri ortaya çıkarmak ve minyatürü grafik tasarımda kullanarak görsel sanatlar öğretmen adaylarında anlamlı bir farkındalık oluşturma sayesinde gelenekselden yola çıkarak çağdaş çalışmalar üretilmesi mümkün olabilmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmen adayları minyatür sanatının kültürel miras aktarımını sağladığını ve bu bilgilerin öğrencilere aktarılması gerektiğini düşünmektedir. Öğretmen adaylarına göre minyatür sanatı düşünme gerektirmesi, detaylı çalışma ve iki boyutlu olma özelliklerinden dolayı da grafik sanatların özelliklerini taşıdığı görüşündedir. Yapılış amaçları itibarıyla minyatür de günümüzde resimleme olarak tanımlanan grafik tasarım ile benzerlikler taşımaktadır. Grafik tasarım da günümüz toplumunun sosyal ve kültürel yapısını yansıtan teknolojik gelişmeler doğrultusunda sürekli gelişme kaydeden bir sanat olarak dikkat çekmektedir. Grafik tasarımın bu özelliğine ek olarak bir mesajı iletmek ve bir düşünceyi görselleştirmek amacıyla yapılması da grafik tasarımın minyatürlerle işlevsel olarak benzerliğini göstermektedir. Grafik tasarım alanlarının başlıcaları afiş tasarımı, kurumsal kimlik tasarımı, ambalaj tasarımı, web tasarımı, tipografi, kitap tasarımıdır. Minyatür dönemler boyunca incelendiğinde minyatürün bugün kitap tasarımı ve kitap resimlemesi alanlarına kaynaklık ettiği görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının ders kapsamında hazırladıkları minyatürlerinde ele aldıkları konular Dede Korkut, İstanbul, Yanartaş Efsanesi, Türk Mitolojisi, Tulgar ve Nasrettin Hoca olarak belirlenmiştir. Minyatür konusu yoluyla öğretmen adaylarına araştırma yaptırılmış ve öğretmen adaylarının ele aldıkları bu konular ile Türk Mitolojisini, masalları, destanları, önemli kişi ve karakterleri, edebi eserleri tanımasını sağlamıştır.

Minyatürlerin yüzyıllar boyunca dini olayları, mitolojik hikayeleri, tahta çıkma, sefere çıkma gibi tarihsel, sosyolojik olayları, topoğrafik betimlemeleri, efsaneleri, destanları ele aldığı düşünülürse öğretmen adaylarına minyatür hazırlama çalışması sırasında bu bilgilerin de kazandırılabilceği söylenebilir. Atan (2013)'ün belirttiği

gibi minyatür sanatı uygulanırken kişiler gerektiğinde tarihsel, coğrafi, mitolojik öyküler, efsaneler ve edebi destanları araştırmaya yönlendirilerek dolaylı yönden onların kültürel değerlerimizi öğrenmeleri sağlanabilir.

Grafik Tasarım dersinde minyatür uygulaması gerçekleştiren öğretmen adaylarından kimileri minyatür ile çağdaş kitap resimlemesi arasında ilişki olduğunu düşünürken, kimileri ilişki olmadığını düşünmektedir. Minyatür ile çağdaş kitap resimlemesi arasında ilişki olduğunu düşünen bir öğretmen adayı görüşlerini “minyatürde canlı renkler kullanılmıştır, dikkat çekme ve bilgi verme vardır. Kitap resimlemelerinde de günümüzde canlı renkler kullanılıp dikkat çekiciliğini artırmak amaçlanır ve aynı zamanda bilgi verme vardır”, biçiminde açıklamıştır. Atalay (2012)'ın belirttiği gibi günümüz sanatında Türk minyatürlerinin varlık bulması, tekrarlara uğramadan analiz edilip çözümleme yapılmasıyla küreselleşen dünyada Türk resminin modernin içinde sentezlenmiş bir gelenek etkileşiminin ortaya çıktığı önemli bir sanat dili olmasına büyük katkı sağlanacaktır.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının tamamı minyatür çalışmasının kendi kültürel değerlerine ilişkin farkındalık oluşturduğunu düşünmektedir. Atılgan (2013)'ın belirttiği gibi Türk geleneksel sanatlarının içsel sorunlarından kurtarılıp, çok yönlü bir programla koruma altına alınması, eğitimin en alt basamağından başlanarak insanlarımıza milli duygu ve bilincin verilmesi, geleneksellik ve çağdaşlık çizgisinde kaybedilen değerlerin yeniden kazanılması, sürdürülebilir politikalarla geleceğe taşınması, milli duygular etrafında kenetlenmiş “ulus” kavramının başlıca dayanağı olabilir.

Tezcan'da (2015) çalışmasında minyatürün sanat tarihi eğitiminde kullanımını incelemiş ve bu yolla görsel okuryazarlık, algı ve estetik bilincine sahip, minyatür sanatındaki temel kavram ve uygulamalar konusunda bilgi, beceri ve anlayışa sahip, minyatürün kitap sanatları içerisindeki yeri ve önemini bilen, minyatür sanatına ait kültürel mirasın değerini anlayan ve koruyan, geçmiş ve günümüz minyatür eserlerini inceleyen bireyler yetiştirilebileceğini belirtmiştir.

Görsel sanatlar öğretmeni adayları aynı zamanda sanat yapıtı üreten kişilerdir. Bu anlamda gelenekselden yola çıkarak çağdaş sanat eserleri vermeleri Türk sanatının ve sanat eğitiminin gelişmesi açısından önemlidir. Literatür incelendiğinde geleneksel sanatlarımızın çağdaş Türk sanatının gelişimine de kaynaklık ettiği görülmektedir. Minyatürün izdüşümleri müstakiller, 'd Grubu' ve 'On'lar Grubu' sanatçılarından Cevat Dereli, Nurullah Berk, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Turgut Zaim, Mehmet Pesen, Nedim Günsür gibi tanınmış birçok ressamlarımızın bir dönem resimlerinde hissedilir. Minyatürün çağdaş bir yaklaşımla günümüz Türk resmine yansması özellikle Oya Katoglu, Dinçer Erimez, Devrim Erbil, Erol Akyavas ve biçimsel olarak Ömer Uluç'un kimi resimlerinde görülebilir (Gündoğdu, 2013). Özellikle Turgut Zaim Türk minyatür sanatını yeniden yorumlayan bir anlayışla Batı sanatının etkisini sanatında en aza indirmiştir. Turgut Zaim, somut folklorik kaynaklarla beslenmiş olmayı, ulusal nitelikli bir resim yaratmanın vazgeçilmez koşulu saymıştır (Genç, 2012).

Araştırmaya katılan öğretmen adayları Grafik Tasarım dersi sırasında gerçekleştirdikleri minyatür uygulamaları sırasında öğrencilerin ilgisini çekme, malzeme sağlama, tasarım yapma ile ilgili zorluklar yaşadığını

belirtmişlerdir. Yine öğretmen adayları minyatür çalışması yaparken geleneksel ve çağdaş yaklaşım ile ilgili sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmen adayları minyatür uygulamaları ile ilgili olarak dikkatli, özenli çalışmalı, araştırma yapılmalı, minyatür sanatı gelecek nesillere aktarılmalı, modern ile geleneksel çalışma birleştirilmeli, uygulama yapılmalı önerilerini sunmuşlardır.

ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre aşağıdaki gibi öneriler sunulabilir.

Görsel Sanatlar öğretmeni yetiştiren Resim-İş Öğretmenliği programları incelendiğinde geleneksel sanatlara yönelik derslerin bulunmadığı, olan programlarda ise seçmeli olarak açıldığı görülmektedir. Görsel sanatlar öğretmeni yetiştiren programlar olan Resim-İş Öğretmenliği programlarının ders programlarında yer almalı hatta ana bilim dalı olarak açılmalıdır. Diğer öğretmen yetiştiren programlarda da örneğin sosyal bilgiler öğretmeni vb. programlarda seçmeli de olsa geleneksel sanatlar dersi yer almalıdır. Geleneksel sanatlarımızı yaşatmak, gelecek nesillere aktarmak ve bu yolla hem sanat eserleri üreten hem de öğrencilere kendi kültürel değerlerimizi aktaracak öğretmenlerin planlı bir eğitim ve öğretim programı dahilinde yetiştirilmesi oldukça önemlidir. Geleneksel sanatlar milli eğitimin her basamağında program dahilinde ve sistematik bir biçimde yer almalıdır. Minyatür çalışmalarına yer verebilmek için Milli Eğitim sistemi içinde yer alan Görsel Sanatlar dersinin ders saati artırılmalıdır.

Görsel sanatlar eğitiminde minyatür çalışmalarını ele alan kuramsal ve uygulamalı çalışmaların yapılması, bu çalışmaların araştırma sonuçlarıyla ortaya konulması ilgili alanyazının gelişmesine katkı sağlayabilir.

KAYNAKÇA

And, M. (2004). *Osmanlı Tasvir Sanatları:1 Minyatür*. İstanbul, Türkiye İş Bankası Yayınları.

And, M. (2010). *Minyatürlerle Osmanlı-İslam Mitologyası*. İstanbul, Yapı Kredi Yayınları.

İrepoğlu, G. (2012). *Lale, Doğada, Tarihte, Sanatta*. İstanbul, Yapı Kredi Yayınları.

Keskin, Uğur (2016). "Küreselleşme Karşıtı Yaklaşımların Felsefi Temelinin Yönetim Bilimleri Açısından İncelenmesi", *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16, 3.

Mahir, B. (2005). *Osmanlı Minyatür Sanatı*. İstanbul, Kabalcı Yayınevi.

Özcan, Ş. B. (2016). *Minyatürde Yüzleşme, Minyatür Sanatının Tarihi Seyri ve Önemli Sanat Merkezleri*. Pendik Belediyesi Yayınları, İstanbul, 3.

Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

İnternet Kaynakları

Atan, U. (2014). Grafik İllüstrasyon Olarak Minyatür. *Akdeniz Sanat Dergisi*, 6 (11), 0-0. Retrieved from <http://akdeniz.dergipark.gov.tr/akdenizsanat/issue/27658/291537> E.tarihi: 14.08.2017 saat:12.00

- Atalay Cevat M. (2014). Türk Minyatür Sanatının Tasarım Öğelerinin, Türk Resminde Varlık Bulması. *Akdeniz Sanat Dergisi*, 5 (10), 0-0. Retrieved from 10 Eylül 2017 tarihinde <http://akdeniz.dergipark.gov.tr/download/article-file/275413> veritabanından alınmıştır.
- Atılğan Okay S. (2013). Orta Öğretim Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Geleneksel Türk El Sanatları Eğitiminin Yeri ve Önemi. *Sanat Dergisi*, 22 (1), 07 Temmuz 2017 tarihinde <http://ege.dergipark.gov.tr/download/article-file/152446> veritabanından alınmıştır.
- Akmehmet Tezcan K. (2015). Minyatürlerin Sanat Tarihi Eğitiminde Kullanılması: Topkapı Sarayı Müzesi'ndeki Surname-İ Hümayun Örneği. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*, 10 (14), 07 Temmuz 2017 tarihinde <http://www.turkishstudies.net/DergiTamDetay.aspx?ID=8647> veritabanından alınmıştır.
- Kılıç E. (2013). Çağdaş Türk Resminde Geleneksel Etkileşim. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6 (25), 07 Temmuz 2017 tarihinde http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt6/cilt6sayi25_pdf_ozelsayi/kilic_erol.pdf veri tabanından alınmıştır.
- Genç M.A. (2012). D Grubu Ressamlarının Türk Resim Sanatının Gelişimine Olan Katkıları. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 1 (5), 07 Temmuz 2017 tarihinde <http://www.idildergisi.com/makale/pdf/1354880104.pdf> veri tabanından alınmıştır.
- <http://tdk.gov.tr>, Erişim Tarihi 5 Temmuz 2017.
- https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:px4FciwHV7QJ:https://tr.wikipedia.org/wiki/Minya_t%25C3%25BCr+%&cd=1&hl=en&ct=clnk&gl=tr E.tarihi: 7 temmuz 2017
- <http://www.turkislamsanatlari.com>, Erişim Tarihi 5 Temmuz 07.07.2017.